

משפט האורים:

אוצר המלים למקראי הקדש

ПОЛНЫЙ ВИБЛЕЙСКИЙ ЭНЦИКЛОПЕДИЧЕСКИЙ ЛЕКСИКОНЪ

СЪ ПЕРЕВОДОМЪ РУССКИМЪ и НѢМЕЦКИМЪ,

содержитъ истолкованіе корней и словъ еврейскаго и халдейскаго языковъ Библии съ ихъ синтаксисомъ, а также подробное объясненіе чисто-научныхъ предметовъ библейскаго міра.

Трудъ и изданіе

О. Н. ШТЕЙНБЕРГА,

Инспектора Виленскаго Еврейскаго Учительскаго Института.

NEUES HEBRÄISCH - DEUTSCH - RUSSISCHES LEXICON

ZUM URTEXTE DES ALTEN TESTAMENTS,

sprachlich und sachlich bearbeitet

V O N

J. STEINBERG,

Inspector des hebräischen Lehrerinstituts in Wilna.

ВИЛЬНА.	WILNA.
Типографія Вдовы и Бр. Ромиъ.	Druck von Witwe & Gebr. Romm.

Жмудскій переул. д. № 328.

1896.

משפט האוירים: אוצר המלים

למקראי הקדש

רחב ידיים

מתרגם חסמית ואשכנזית.

מאיר נתיב חדש להשכיל בשפת הקדש ובחקר מליה ומבאר היטב מליצות חידותיה
במקרא, וכל ראשית נקובי השמות הפרטיים יבאר לכל עניניהם וקורותם חמנם
מספדת ישראל והעמים

מאת

יהושע בן מנחם שטיינבערג

משניח על האינסטיטוט לטורי ישראל בוויילנא.

הקדף ביה והקדף ביה דכלא ביה
(אבות פיה, כ"ו)

וילנא

בדפוס האלמנה והאחים ראם

תרנז

146 8322.640

HARVARD COLLEGE LIBRARY

APR 26 1932

GIFT OF

William Kussner

Дозволено Цензурою 18 Октября 1896 г. Вильна.

מבוא האוצר.

— 101 —

שפת ספרי הקדש לעם ישראל הליכות עולם לה מקצה הארץ ועד קצה, והיא היתה מימי קדם קדמתה ללחוק האנוש את כל נדחי יהודה למשכנותם בכל רחבי תבל ופנותיה, ורבים שחזריה בין חכמי כל עם ועם הסתלק באור הדעת והתבונה, בגלל היותה חיה ופלאה עלומים אחרי בלותה, ובגלל דבריה אשר היו לחן ישועות חכמת דעת במשפטי השכל ותבונה, בעניני אמונה ומישורים ובזכרונות ימי קדם לכל בני האדם לתלדותם, וכן בגלל כחה לערוך במעט מלים ואותיות מאמר רב הענין. מאמר כמו :

Ich will sehen welches Ende mit ihnen nehmen wird

хоту видѣть какой конецъ выдетъ съ ними

אָרְאָה מַה אֲחִירֵיהֶם

זא לעברי —

Als sie ihre Vorhalle neben meine Vorhalle gestellt haben

когда они ставили свое преддверіе воле моего преддверіа

בְּהִתֵּם בְּסֶם אֶת־סָפִי

und er wird sie hinstellen ■ онъ поставитъ ихъ

und er wird sie ausstreden ■ онъ распростретъ ихъ

יבטא העברי במלה אחת בת ארבע אותיות וְסָפִי, השפה היפה הזאת חיה היא במי עם ישרון וברוחו זה אלפי שנים, ויש תקרה כי לא תמש מפי זרעו ומפי זרע עד בלי ירח. כי גם אחרי בלותה מקור נפתח לה משחזריה לתדוש יסיה בקדם, יען כי מקורה ממקום קדוש מצוא, ממקור מים חיים הנקרא במי כל עם משביל על דבר הַסֶּם הַסָּפִי. מימיו נאמנים ולא יכזבו לנצח, ואפיקו שלחו תעלותיהם אל כל אפסי ארץ, גם הדיו והעשירו לשונות עמים רבים אשר העתיקו מהם מלים לשפתם. עד היום השָּפִי ספרי הקדש לשלש מאות השמונה לשונות העמים, וההיינה אמירותיהם לנחל שומפ אמונה ודעת וצדקה והשכל

וְעַל הַתֵּל יִשְׁלַח עַל־שִׁפְתוֹ מִן־הַמֶּלֶךְ פֶּלֶאֶרְמָאֵל לֹא־יִבֹּל עֲלֵהָ וְלֹא־יִתֵּן פֶּרִיָּהּ

וְהַדְרִישִׁי יִבְרָר כִּי מִי־יִבְרָרְכֶנָּה תִּפְסֶה יוֹצֵאִים וְהִנֵּה פֶּרִיָּהּ לְסֶאֱלָל וְעֲלֵהָ לְתִרְוָהָ (יח' מ, יב).

למחקרי כתבי הקדש האלה הקדשתי מאז את עמל נפשי באהבה וברצון. בשנת 1878 הוצאתי לאור גשפת רוסיה אוצר מלים לשתי לשונות ספרי הקדש העברית והארמית. ואחרי תקוות גדולי הפרסמים ובנוי דבר בעיר המלוכה נכבד פרי עמלי הזה ממד קדשי הקדשים לעם הרוסי (Святѣишіа Синодѣ) בפרס הכבוד מתכן הכסף אשר הרים ראש שרי הקדש המֶסְפֶּרְפִּילִים בִּפְרִיָּהּ למחברי ספרי מספת במחקרי קדמוניות. אולם האוצר הזה לא יצא עוד כדי תצאי, כי ממעם החכמים אשר בקרו בכתב את לחותיו הראשונים יצאה עצתם להורות את מקום המלים בתנ"כ רק בתי המספר, כדרך אתרוח המלים לספרי הקדש בלשונות העמים. ואגבי מראש חיתי כי רב מאד הפחד לתפש כה וכה בתנ"כ את המלה הדרושה הרשומה באוצר רק בתו המספר, ואם ישום הדרוש את ענינו על הציונים היבשים האלה היחיו את רוחו? מלבד זאת לא לכל אחי בני עמי ועיל אוצר מלים שֶׁיִּהְיֶה בשפה רוסית; כי עוד לא רבים בהם יחבבו בשפה הסלית הזאת עד כדי הבין בה השב ענינים במחקרי לשון והגיון רוחה.

לכן סלחתי לי הפעם דרך אחרת לפתוח לרוחה את אוצר שפת קדשנו לכל דורשיה בלשון עברית ולתת לכל מלה פירוטה בשפת רוסית ותרמית, ולבאר כל אפני שמושה ותפיתה בכתובים מספרי הקדש מֶסְפֶּרְפִּילִים על הלווחות, למען יהיה לעיני החדש דרך שמושה בימי חיי השפה בנעוריה בבית העם אביה. אחרי כל מלה הודתי את שרשה ויסודו, סבאר בעקר ענינו בכלל ובכלל השרעפים המסתעפים ממנו לרוח הגיון לב הסברים בפרט.

כבר הוכחנו באותות ובמופתים נאמנים במבוא לספרנו מערכי לשון עבר (יילא 1884) מה נפתל המשפט אשר יציאו חקרי הלשון כי השפה העברית שרשיה נבראו כלם בעלי שלש אותיות, כאלו נוצרו מלאכת חש וחושב במכונה אחת ויצאו מֶסְפֶּרְפִּילִים יחד, וקצב אחד לכלם; ושם ערכנו באר היסב את הרקים המבעיים, אשר לפיהם השתגשג עקר השרש בן אות אחת או שתיים אותיות לשרש בן שלש אותיות ויותר (§ 43). כי עקי השרשים לשפת כל עם ועם מספרם אך מעט מועד, ולפי התרלב עניני חיי העם הדובר בה ולפי מבע מל סבאר וְסָפִי מקום שחבו ישגשג את שרשי שפתו עד כי ישלחו בדים ויארילו פארותיהם לבטא בהם

הכתובים אשר נחשבו כחידות נעלמות לקוראיהם השתדלו כדו רוח ביתנו לבאר בארח מישור לרוח השפה ומעמדה ולפי קשורם עם מה שלפניהם ואחריהם, ולפעמים לפי תרגומם הארמי אם דך לקחו וישר משפסו. גם בלשון המשנה והתלמוד נעזרו כפעם בפעם להגיה אור על מלים רבות במקרא להבין עקר ענינן; כי בעלי המשנה קרובים היו לזמן חי השפה כאילפין שנה יותר ממנו. כמעט כל הכתובים שהיו עד הנה כספר החתום לקוראיהם יצאו באוצר הזה מפורשים בארח מישור, בדרך מדרך נפתל ומשפסו מעקל. ורחוק מאד מכליותי להסכים עם חקרי לב החכמים אשר יעשו בספרי המקרא, השומרים משמרת קדש מדורות עולמים, תכנים ככל אשר יעלה על לבם, וכל ניב קדמון הנשגב והנעלם לבן דורנו ילגנו פניו ככל העולה על רוחם איש רוח שפתו שהוא דובר בה, מבלי שים לב כי יש ויש בכל לשון ולשון ניבים רבים אשר יהיו כחידות נעלמות לאיש העם עיניו רק אל התולתם, מבלי חקור על המטן וחתום בה, כמו ניב הגרמני *Er hat einen Bod geöffnet* או הצרפתי *Il fait des chateaux en Espagne*. ולו באו ניבים כאלה בספרי המקרא הלא אז יעזו וחקרים ברי ריק על הפקדה ועל החיש אשר מחץ בקשתו או על ההיכלות שבנה פלני אלמני בארץ ספרד, ואם נעלם מעיניהם פתרון החידות יהיה להם דבר המקרא מעקל לא יכל להקין. משפטים כמו אלה פרחו כראש על תלמי מחקר ספרי הקדש לרבים וכן שלמים בדורנו, כמו במאמרים: הגם הלם ראיתי אחרי ראי (יחזקאל, י), והקדמת צר מעון (ישעיה ב, יב); אדני מעון אפנה היות לנו (תהי, ז, א); ופקדתם על-גדל הערבים (ישעיה, ס, ו); ליתכם לב יקרא נבון וחסדן שלמים יסוף לשח (משלי, ס, לו); ספג מעור עבדו ואחריתו. יהיה קצון (משלי, כט, כא), ורבים כמו אלה לאין מספר, המתבארים באוצרנו בלי כל שנוי וחקון מעקל, באמרי ישר נכוחים לכל מבין דבר לאמתו. כי אנחנו שמנו לנו רק צדק לקו רוח מישור למשקלת לפתור את תעלומת הכתובים ולשימם על מאוני משפסו

שמה	רצה	צואר	ענק	עדר, עדר	נצרה	גלותיות
שם	רשם	צום	עץ הדמים	עדריות	נקה פעל א	סתי
שמי	רשע	צחצחות	והרשת	עוד, עוד	נקם	סחק
שפל	רתם	צפוק	עצה (פסל כו, פ)	עזה, העז	נקפה	נאר
שפלה (ישעי)	שאת (ברא' ד, יו)	צמח	עצם, עצום	על, עול, עולל	נשא, נשוי	נאה, נאזה
שק, (ס)	שדר	צפרת	עקה	עלות	נשה	נאר
שקה	שאל (תחל)	צפתוני	עקר	ענה (ישעי' י)	נשך, נשק	נבוכה
שקל	שאן	פת, יו	עקרב	I שור, II שור	נשר	נמכה
שרץ	שבב	צנר	עקבה	עקרים (שיב ת, י)	סאקאה	נברשתא
שרת	שבת	צעה	עקבים (ישעי)	עז, עזאול	סגריר	נגד
תא	שבח	צפה, צפית	פ, יו	עשלה	סרין	נגה
תאם	שבם	(ישעי כא, ה)	ערנה, ערנה	עצנים (וכרי ג, פ)	סוך (הפעיל)	נרב
תבן	שבע	צפרדע	ערל	עקפה	סור, סוקר (ישעי)	נדה פעל
תבה (הפעיל)	שכר ג	צדך	ערק	עיר	ת, ב, י, יד	נדר
תולל	שבת (שיב כ, יו)	צדע	עשב	עקב	קך	נהה (כפעל)
תור	שדה, שדון	קה	עלשת	עקבילש	סכן	נוא
תור	שדר	קפר	עלשק	עקשזב	קל, קלה	צחילת
תרחא	שזה	קמח	עלש	על, עלים (איוב)	סלג וחתפעל	צחל העקבים
תילש	שזר	קפאון	עלה, עתוד	י, פז	קלעם	(ישעי' פו, י)
תבלת	שזר	קדם	עתידי	על-עולה (איוב)	ססל	נחם (פעל ג)
תלפיה	שיר	קשט	עתק, עתיק	לו, (ג)	סער	נחת (פעל)
תנגפה (ישעי)	שך	קשת	עתי, עתיר	עלקה, עלמות	ספף	נכד
תנה (פעיל)	שכה (הפעיל)	רבע (כסד' כ, י)	פאה, פתון	עם, עפדי	סקל	נבח
תעה, חעתע	שכל	רהב	פחד, יצחק	עם (שופ' יח, יו)	סרס	נכס
תפל	שכון	רהם	פנים, דפני (איוב)	ענב	עבד	נסיך
תפתה, תפתה	שכר	רוח	ר, יס	ענב	עבות (חיו לא, ג)	נער
תפתי	של, של, של	רון	צאן	ענד	ענב (שגב)	פתי הנקש
תין	שלב	רחל	צב ב	עניה (ישעי' י, ל)	עגלה	נפשים
תירתי	שלם, משלם	רחק (פעל)	צדק	ענקים	ענר, ענור	נצור
תלשרה	שעה, שעשע	הקש	צדר (הפעיל)	ענק	עדות (מכיל יב)	נצח

מלבד כל אלה ימצא הקורא על לוחות האבן עוד כתובים רבים ומליהם תעקר שורשן אשר היתה עלינו רוח השפה להאיר עליהם אור חדש נבוח לכל מבין דבר על אפניו. — ויהי נעם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו !

ציונים לספרי המקרא: ברא'—בראשית; ויק'—ויקרא; במד'—במדבר; דבר'—דברים; שופ'—שופטים; ש"א—שמואל א; ש"ב—שמואל ב; ס"א—ספר מלכים א; ס"ב—ספר מלכים ב; יח'—יחזקאל; שח"ש—שיר השירים; קה'—קהלת; דג'—דניאל; רח"א—דברי הימים א; רח"ב—דברי הימים ב. יתר הציונים: ארם'—ארמיה; ו'—זכר; ג'—נביח; ור'—זכר ונביח; ת'—תנא; ש"פ—שם פרטי; ש"פ'—שם פרטי זכר; ש"פ"ג—שם פרטי נקבה; פ"ע—פעל עומד; פ"י—פעל יוצא; פ"ע"ג—פעל עומד יוצא; ש"ש—שם חפצי; תחל'—תחילת; תחל'—תחילת; מל'—מלשון; בל'—בלשון; מ"ש'—משרש; מ"ר'—מדרש רבא; מ"ר'—מדרש רבא; ש"מ'—שמות רבא; ויק'—ויקרא רבא; ויכ'—דברים רבא; ב"ק—בבא קמא; ב"ש—בבא מציעא; ב"ב—בבא בתרא; ר"ח—ראש השנה.

א הוּא הַדְּאִשְׁתָּה בְּאִלְפ־בֵּית הָעֵבְרִי, וְהִשָּׁה אֶלֶף שְׁנֵי כַּ אֶלֶף (שׁוּר), כִּי דַמַּת רֹאשׁ שׁוּר. הִיָּה לָהּ בִּתְּכָה הָעֵבְרִי הַקְּדָמִנִי, שֶׁהָיָה כָּתֹב בְּגִי' צֹר. הַאֲרִיכוֹנִים קָבַשׁ אֶת הָא' גַּם לִסְמַן הַמַּסְפָּר אֶחָד, רֹאשׁוֹן, וּבִשְׁתֵּי נִקְדָּח לִמְעַלָּה לִלְמַסְפָּר אֶלֶף. — הָא' הִיא קִיד נְשִׁימָה נְתִיבָה הַנְּשִׁמָּעַת כֻּלָּ אֶתֶת מִן הַתְּעֻעוֹת, וְלֹכֵן אִם אֵין לָהּ בְּמַלְה תְּעֻעָה נְבֻלְעַת הִיא בְּנִשְׁמִית הַתְּעֻעָה שְׁלֹפְנִיָּהּ.

כִּי בָּא, בָּאֵנָה, מִצְאָתִי, מִלְּאָתִי, תִּמְצְאוּ. בְּמִלּוֹת כְּאֵלֶּה
וְאֵל גִּשְׁרָהּ כְּתוּבָה רַק לְסֵמֶן שֶׁרָשָׁן וְקֹלָהּ לֹא יִשְׁמַע;
וְשֶׁ גַם שֶׁתִּשְׁמַע הָא' מִמִּלּוֹת כְּמוֹ אֵלֶּה גַם בְּכַתֵּב: בְּנִי
(שֶׁאֵל כֵּן ה'), מִצְוָתִי (בְּנֵד' יֵשׁ יֵא), מִלְּתִי (אִיֹּת לֵב יֵא),
תִּמְצְאוּ (שֶׁבִּי יֵשׁ יֵד) בְּמִקְוֵם בָּאֵנָה, מִצְאָתִי, מִלְּאָתִי, תִּמְצְאוּ.
וְכֵן תִּפְסֹם (דִּחִיב כֵּן ה'), הַסִּרְיִם (סִרְיֵה' ה' יֵד) וְאֲבִירָה,

(ח' כ' טו), קִסְרֵת (כ' לו), מִזֶּן (איוב לב יא), תִּרְבֵּה (ש"א
ס, ה) בַּמָּקוֹם הַזֶּה, הָאֲסוּרִים, הַמְּאֻבָּדִים, מִסִּסְתָּהּ,
אֲזַיִן הַקָּבֶה. וּמֵהוּיֹת הָא' הִרְכָּה כֻלָּה הָאוֹתוּיֹת יִקְרָה
גַּם שֵׁמֶת שְׁמֵאֵת הִרְדֹּפֶת בְּמֵלֶה אַחֲרֵי א' תַּנְעוּת
נִגְזַל מִצֵּנָה אֶת תַּנְעוּתָהּ, כִּמוֹ : קִטְּוִים, נִשְׁמֵת, הַמָּאִים
(ש"א יד, לו), בַּמָּקוֹם הַזֶּה, נִשְׁמֵת, הַמָּאִים ; וְיֵשׁ גַּם
שֶׁמֶטֶר כָּל זֶכֶר לֹה בְּמֵלֶה, כִּמוֹ : קִלָּה (יחזק' כח טו), קִלָּה
(ש"א י, י) שֶׁלִּמְדָה (א, י), מִשְׁתֵּי (איוב סג יו), בַּמָּקוֹם
קִלָּה קִלָּה, שֶׁלִּמְדָה, מִשְׁמֵתוֹ. — הָא' הַגְּשֵׁמִית תִּבְא
לְפָעִים נִסְפֶּת בְּמֵלֶה רַק מִשְׁשֵׁן נִשְׁמֵת תַּנְעוּת, כִּמוֹ :
קָאֵם (דִּשְׁע' י, יד), קָאֵמִית (מִשְׁלִי כד, ו), קָאֵשׁ (ג, יא),
הַמָּאִים (יחז' כח כד), אֲבָא (ש"א כח יב), נִקְיָא (יחז' ר,
ט), הִלְבָּא (דִּשְׁע' ג, כד), קִבְּוֹא (נִמְשִׁי ג, ס), יִפְּוֹא (עזרא ג,
ו) עֲזָא (זכרי' א, ו). וְיֵשׁ גַּם שְׁנֵשִׁמֵּת תַּנְעוּת תּוֹלִיד א'
נִשֶּׁה, כִּמוֹ : לָאֵם (ש"ב יח, ה), קָאֵמֶה (זכרי' יד, י), בָּאָר,
חָאֵם מִן לִמָּה, קִבְּוֹה בּוֹד (בָּאָר ש"ב כג טו כו); יִרְשִׁי ב'
ג', בִּים (איוב לב ס). וּבִאֲשֶׁן זֶה הִתְרַחֲבוּ הַבִּינוּנִים קָם,
בְּ כִאֲרִיִּית קָאֵם, בָּאֵן הִדְמִים. — מֵהוּיֹת הָא' אֶת
נִשְׁמֵה גְרוֹנוֹת תִּתְחַלֵּף לְפָעִים בְּאוֹתוּיֹת הַגֵּרָן
הַשְּׁמִיטוֹת הַ עַי, כִּמוֹ : הִדָּה (דִּהָא י, יב), אֲשִׁפִּים (יִרְשִׁי
כ, ג), אֲשִׁפִּיתִי (ש"א כג ג), אֲשִׁפִּיתִי לִלָּה (תהי' ט, ו), אֲמִזֶּן
(יִרְשִׁי כג טו), מִקָּבֶה (עֲמֵס ו, ה), אֵשׁ (ש"ב יד, יס; מִכָּה ג, י),
דִּינִי (ש"א כח י), בַּמָּקוֹם אֵינִי, הַשֶּׁמֶת, הַמְּאֻבָּדִים, הַשְּׁמִיטוֹת
הַסֵּן, מִקָּבֶה, יֵשׁ, הַזָּאֵן. וְכֵן יִחַד=אֶחָד, צִבְּאִים,
הָאִים ח' צִבְּאִים, הָאִים מִן צִבְּי, הָאִי. וְלִרְבוֹת עֲלֵהָ
א' לִבְאֵ בַּמָּקוֹם ה' בַּמְּבֹאֵה הָאֲרָמִי, שְׁעַל כֵּן בְּאֲרָמ'

אָב ארם' ו' פרי, תנובה *moder Frucht, Reim* במקרא נמיתו באות השםפ' נ': וְאֶבְרָהָ שְׂנִיא (דנ' ד, ט), ובתרגום גם בלי נ': מִפְּרֵי הָאֲדָמָה (ברא' ד, ג) מִבְּרָא דִּארְעָא .

אָבב (מיסוד אב) הסתעף, השתרע, עשה בדים *skoloditsya, razviblyatsya in kheyren*
אָבְנֶתָא (ראה בְּנֶתָא) שם"א אחד משבעת סריסי המלך אחשורוש (אסתר א, י) .

אָבד (מיסוד בר, אבי בודד) ש"ע (עתיד יאבד, בהפסק יאבד) א) היה בודד נעזב ונדה *skitatsya* *elend herumirren* : ארמי אבד אבי (דבר' כו, ה) אבי אברהם היה ארמי בודד ; ליש אבד מבלי סוף ובני לביא יתפרדו (איוב ד, יא) ; תעיתי כשה אבד (תהי' קים, קט) ; צאן אבדות היו עמי (ירמ' ג, ו) . ובא על הגלות והמלטול לארץ נכריה *byt' zagany ver* *sprenget werden* : וְאֶבְדְּתֶם בְּגוֹיִם (ויקרא כה, לח) ; וְאֶבְדִּים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר וְהַגְדִּידִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם (ישעי' כו, יג) ; וְאֶבְדְּתֶם מִדֶּרֶה מֵעַל הָאָרֶץ (דבר' יא, ז) . ובהשאלה: יאבד לב המלך (ירמ' ד, ט) יתעה ויתבלבל מבלי מצא עצה , כמו : תעה לבבי (ישעי' כג, ד) ; ודרך רשעים תאבד (תהי' א, ו) מלאה מעקשים ומכשול ; וְתֹאבְדוּ דֶרֶךְ (ב, יב) תהיו נבוכים על דרככם ; גוי אבד עצות (דבר' לג, כח) תועה ונבדק בעיני עצותיו (דב' נפתח מרהיטת המלה לשאתירה) בשתי אלה צרים השמות דרך, עצות על העצם שיתחתם אליו הפעל העומד אבד . וזוהי הבינוני לאיש נדה ואבדל *zlostychny elender* : אם אראה אובד מבלי לבוש (איוב לא, יט) ; תנו שכר לְאֹבֵד (משלי לא, ו) .

אָבד (הפעל והשקט דבר מבעליו *teraytsya ver* *schwin=* *ben* ביהם מן או ל' לבעל הדבר : אשר תאבד ממנו (דבר' כב, ג) ; וְתֹאבְדֶנָּה הַאֲתָנוֹת לְקִישׁ (ש"א, ט, ג) ; ובהשאלה : אבדה עצה מבנים (ירמ' סט, ז) ; וְאֶבְדָּה חֲכָמָה חֲכָמִיו (ישעי' כט, יד) ; אבד גנוס ממני (תהי' קסב, ה) . — ג) הָעֵרֶר בְּכִלְיוֹ נִצֹּר *propadat ver* *loren* : וְאֶבְדַּת הָעֵשֶׂר וְהָאֵל (קד' ה, יג) ; הַצִּדִּיק אֶבְדַּת (ישעי' ג, א) ; אֶבְדֶּנּוּ כֻלּוֹ אֶבְדֶּנּוּ (במד' יג, כו) ; אֶבְדַּת הַאֲבִירָן (דבר' ת, יט) ; בְּחִמּוֹת הַדַּחֲף : אֲלֵינָא נִאֲבְדָּה (יונה א, י) . שוהם : בְּאֹבֵד רִשְׁעִים רְנָה (משלי יג, י) ; עַד אֶבְדָּה מֵדֶרֶךְ (דבר' כה, כ) , בְּהַפְסֵק : עַד אֶבְדָּה (כב) ; בְּיוֹם אֶבְדֶּם (עובדי' יב) . ועל ענין רוחני : וְאֶבְדַּת כֹּחַ חוּזַן (יח' יב, כב) ; וְאֶבְדָּה תְּקוּרָתוֹ (ל, יא) ; וְכִזּוּ אֶבְדַּת מִן הָאָרֶץ (איוב יח, ו) ; אֶבְדָּה הָאֲמוּנָה וְנִכְרַתָּה מִפִּיהֶם (ירמ' ג, כח) .

אָבַל (וירחום אבד) א) התעה והרהר מסקומו : *davaty zateraytsya in die t're* *geben laffen* : מְאֹבְדִים וּמַפְצִיזִים אֶת צֶאֱן מַרְעִיתִי (ירמ' כג, א) ; שִׁכְלַתִּי

אֶבְדַּת , אֶבְשׁוּר , אֶבְשָׁלִים . ועל ראש עם ישראל ההוא: אֶרְמִי אֶבְדַּת אֶבְדַּת (דבר' כ, ח) . — ג) יוצר ומחולל דבר מה בתרשט מעשה או במלאכת מחשבת *Geftinder* *zobprytatel* אבִי כִלְתֶּפֶשׁ כְּנוֹר וְעֹנֵב (ברא' ד, כא) ; ועל הממציא ענין חדש בדרכי החיים : אֶבְדִּי יֵשׁב אֶהֱלִי וּמִקְנֵה (כ) ; וביחס אל ה' היוצר כל : הֲלֹא הוּא אֶבְדָּה קֵנֶךְ (דבר' לג, ו) ; יי אֶבְדִּנוּ אֶתְּהָ אֲנַחְנוּ הַחֲמֵר וְאֶתְּהָ יִצְרָנוּ (ישעי' סד, ו) ; אֶבְדִּי־עַד (ס, ה) אבִי הִיָּקֹם הַנְּצַחִי . — ד) מורה ומאלף , יועץ ומנהל *opekunt, nastav-* *nikh, sov'etnikh* *Gütfoger, Rathgeber* : וְיִזְכֶּה לִי לְאָב לְכֹחַן (שופ' יח, י) ; אֶבְדִּי אֶבְדִּי רֹכֵב יִשְׂרָאֵל (ס"ב יג, יד) ; וישימני לְאָב לַפְרֵעָה (ברא' סה, ח) ; וְהִידָּה לְאָב לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם (ישעי' כג, כא) ; אֶבְדָּה הָרֹאשׁוֹן חֲמָא (סג, כו) רֹמֵם עַל הַבֶּהֱ הַגְדֹּל ; אָב אֲנֹכִי לְאֲבִינִים (איוב כט, סו) ; וכן נקרא האל הרחום : אֶבְדִּי יְתוֹמִים (תהי' סה, ו) ; ובהמלתו על עמי יאמר : כִּי הִיִּיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב (ירמ' לא, ח) . ובא גם לכנוי כבוד לשרים *mylostivny gosudar* *Gnädiger Herr* : וַיִּאֲמָרוּ אֶבְדִּי דָּבָר גְּדוֹל הַבְּיָא דְּבָר אֱלִידָּה (ס"ב ח, יג) ; עַל דֶּרֶךְ : שִׁשְׁעֵנִי אֶתְּנִי (ברא' כג, ח) . וזה גם ענין : אֶבְדִּי יִבְרָחַן אִיּוֹב (איוב לו, יל) הוּא מַעֲנָה אִיּוֹב לַחֲכָם הַמְרִישִׁעַ ; וְהַמְבָּאִים וּזְלִתִּי בִקְשׁוֹ לַפְתָּרוֹתָם עֲצוֹת מִרְחֹק . — ה) אדון , בעל קֵנֶךְ *obladatel* *xozanny* *Befiger, Herr* : אֶבְדִּי הַגִּלְעָד (ירושע' יז, א) ; וביחס אל אדון היצורים : הֲלֹא הוּא אֶבְדָּה קֵנֶךְ (דבר' כז, ו) , וְשִׁמְשׁוֹ לַעֲנֵן זֶה רִגִּיל בַּעֲרִיבִית וְכוּשִׁית . (ראה עוד הַקָּסָם) . — ו) מַעֲקֵר הָרֹאשׁ הַשֵּׁם אָב מוֹלִיד , מַצְמִית , הִידָּה לְכֵנִי בָּבֶל וּבִאֲתָרוֹנָה גַם לְבִנֵּי יִשְׂרָאֵל עוֹלֵי הַגּוֹלָה לְשֵׁם הַחֲדָשׁ הַתְּמִישִׁי (הַמִּקְבִּיל כַּמַּעַם לְיִירָה אִוִּינוֹסִט) מְהִיּוֹת זֶמֶן בְּכוֹרֵי פְרִי הָאָרֶץ .

אָב ארם' ו' ענינו כמו אב בעבר' *otets Vater* ונמיתו: אֶבְדִּי (דנ' ה, יג) ; אֶבְדָּה (יא) ; אֶבְדִּי (ב) . רבויו מאדך בה' : אֶבְדִּיתִי (ב, כג) ; אֶבְדִּיתֶנָּה (עזרא ה, יב) ; אֶבְדִּיתֶךָ (ד, ס) . — ב' המשנה הושאל עוד להתראות שוטה: א) ראש בני הישיבה *predsedatel* *Präsident* : וְלִכְנוֹ כְּבוֹד לְמוֹרָה וּמְאֵלָף אֶב בֵּית־דִּין (תהי' יג) ; וְלִכְנוֹ כְּבוֹד לְמוֹרָה וּמְאֵלָף *nastavnikh* *Befrer* : אֶבְדִּי נִקְאֵל (קדוש' ב, ח) , אֶבְדִּי יִסְדִּי *nachalo* (סדס' נז) . — ב) דבר או ענין יסודי *Prinzip* : אֶב מְלִאכָה (שבת ו) ; אֶב הַמִּשְׁכָּאָה (מעשר שני ג, ט) ; אֶבּוֹת גְּזִיקִין (ב"מ א) ; וכן נקרא במשנה הספר הכולל ראשי מדות המסר וחקות החיים: מִסְכָּת אֶבּוֹת *pravstvennyy nachala* *Maximen* .

אָב (בארם' אֶבְבָּא, מִש' אֲבִי עֵבֶב, שְׁעִנִּינוּ קֶשׁוּר, רְכוּס) ו' מַקְדֶּעַת עַל צִמָּה *razviblyenie* *Verz-* *zweigung* : עֲדָנוּ בְּאֶבּוֹ (איוב ת, יב) ; לְרֹאשׁ בְּאֶבִּי הַנְּחָל (שחש'ו, יא) , וכן ענינו ב'ל' הַתְּלַמֵּד אֶבּוֹ שֶׁל אֵילָן (ב"מ סא, .)

אָבֶרְדֵן, אָבֶרְדֵן ' כליון *губель Untergang* : והרג
(אָבֶרְדֵן (אסיר פ, ה) ; בָּאָבֶרְדֵן מולדתי (ת, ו)
קאריכים משם הפעל אָבֶרְדֵן , ולכן הר' רפויה .

אָבֶה (אחי אה) ; בעתיד הא' נחה תאבדה (פעל עומד
ויוצא , וענינו : נמה בלבו אחריה, הסכם ברצונו

עם, הואל, *принимать, согласиться genehmigen* :

willig sein אם תאבדו ושמעתם (ישע' א, יס) ; הִיאָבֶה

רים עבדך (איוב לט, ט) . זולת שתי אלה בא חמיד

בשלילה : ולא אָבֶה ללכת (ישע' יג, כח) ; ולא אָבֶה בדרכיו

הלך (ישע' סב, כד) ; ולא אָבֶה יבמי (דבר' כה, ז) ; אינם

אָבֶים לשמע (יח' ג, ו) ; ולא אָבֶיתם (ישע' ל, ט) . ועל

השמות יתיחס בסמן ל' : לא אָבֶה לעצתי (שלי א, ל) ; וישראל

לא אָבֶה לי (תהי' פא, יב) ; לא תאבדה לו (דבר' יג, ט) ; וביחס

פעול : ותוכחתי לא אָבֶיתם (שלי א, כה) . ובאו בו נסיות

שאוילות מנחי לא (ממעם שבארנו במערכי לשון עבר

87) : ולא אָבֶה (= אָבֶה ישע' כה, יב) ; אלהִיָא (שלי

א, י) במקום תָבֶה , תאבֶה .

אָבֶה ' לדעת חוקרי הלשון ענינו כמו אָבֶה קנה וסוף

трость Schiff, Stof : חלפו עם אניות אָבֶה

(איוב פ, ט) עם כלי נמא הקלות על פני מים . וייתכן גם

שענינו אניות תאָבֶה *berkia dadya Luftboote* אניות

תענוגים הקלות . וכ"י רבות נרמו אניות אָבֶה רל אניות

אויבים שורדי הים *корабли пиратов Piratenschiffe*

זה מסכים עם הנגינה שהיא מלרע (כי מן אָבֶה יהיה

הקאך אָבֶה כמו מן קץ — קצה) . ויונתן תרגמו כמו אָבֶה

פרי תנובה : אָלֶיָא דמענין מָבֶרְדֵן אניות מעותות

פרי מגדים .

אָבֶוי (מש' אבה) מלת קריאה לנכסף ומיחל לעזרה

ax ! ax ! : למי אוי למי אָבֶוי (שלי כג, כס) .

אָבֶום (מש' אבם) ' כלי שמאכלין ממנו בהמות *ясли*

Stippe צירה הא' קים במסכותו : אָבֶום בעליו

(ישעיה א, ג) ; ותמיתו : אם ילין על אָבֶוקָה (איוב לט, ט) .

באין אלפים אָבֶום בר (שלי יד, ד) הנכון כפתרון הראב"ע :

באין שורים תורשים תתן הארמה רק אָבֶום בר , מתנגד

לסוף הפסוק : ורב תבואות בכח שור . ובתלמוד בא גם :

אָבֶום שלפני הפועלים (גדרים מא) . ופתרון בעלי

הלשון : אָבֶום קָר האבום ריק — אין סמך לו בל'

המקרא .

אָבֶה (אחי אבך , הפך , ארם' אפך) הפוך על פניו ,

התהפך *бращаться freifen, sich wenden* , ממנו :

אָבֶחָה ' הפכה , מהפכה *крупобращение Kreifung*

Wendung : על כל שערירם נרתו אָבֶחָה חרב

(יח' כא, כ) ענינו כמו חרב המתהפכת .

אָבֶמֶלֶח (מש' במח) פרי הגן ממין הקשואים *арбуз*

Wassermelone יִרְבֶּה (שביעית ט) : את הקשואים

אָבֶדְתִי את עמי . (סו, ז) מסיף באור על תאָוֶרֶם הקודם

ל' — ב) נמוש אבדותו מבלי בקשה *давать тер-*

яться verloren gehen lassen : עת לבקש ועת לאָבֶד

(קל' ג, ו) . — ג) בלה והפסד *губить, тратать zu Grunde richten*

Grunde richten : יאָבֶד הֵזֶן (שלי כב, ג) ; יאָבֶד טובה

הדבה (קל' פ, יח) ; ועל קלקל מסרי : יאָבֶד את לב

מתנה (ו, ו) מתנה (שחר) תשחית את לב מקבלה ,

הפעל בזה סתמי לכן לא ישמר את מין נושאו . —

ד) השמר וכלה *истреблять vernichten* : לדרג ולאָבֶד

(אסיר ג, י) ; לאָבֶד נפשות (יח' כב, כו) ; פרימו מארץ

תאָבֶד (תהי' כג, יא) ; ותאָבֶד כל זכר למי (ישע' כו, יד) ;

אָבֶד ושבר בריחיה (איכה ג, ט) . ובכנתי פעול : תאָבֶדָה

(יח' כה, טו) ת' תאָבֶדָה . ובא ענינו גם השָבֶת , במל'

изводить verschwinden lassen : יאָבֶד ממנה קול גדול

(ירמ' נה, נח) .

הפעל הַאָבֶד א) גרש והדח ממקומו *изгонять*

изводить verschwinden lassen : ותאָבֶדְתִּיהָ מן הארצות

(יח' כה, ו) ; והורשעם הַאָבֶדְתִּים (דבר' פ, ג) ; ותאָבֶדְתִי

סמ קל עישון (ירמ' כה, י) . — ב) בלה והשמד *ис-*

треблять vernichten : הַאָבֶדְתִי את הנפש ההיא מקרב

עם (ויקרא כג, ל) ; והַאָבֶדְתִי מרכבותיך (מלכה ה, ט)

הַאָבֶדְתִי את שמם מתחת השמים (דבר' ג, כד) ; ותקות

אנש הַאָבֶדְתִי (איוב יד, יס) ; ובא מקצר בתמונת הדפן :

אָבֶדָה עֵדֶר (ירמ' סו, ח) ת' אָאָבֶדָה .

אָבֶד ארם' פ"י כמו אָבֶד ג בעבר' קלה , השמר

погибнуть vernichtet werden : יאָבֶדו מארעא

(ירמ' יא, יא) .

הפעל הַאָבֶד בלה *погибнуть vernichten* : לחכימי

בבל אל הַאָבֶד (דנ' ב, כד) ; להשמדה וְהַאָבֶדָה (ו, טו) ;

לַאָבֶדָה לחכימי בבל (ג, כד) .

הפעל הַאָבֶד הַאָבֶדְתִי *гибнуть vernichtet werden* :

הַאָבֶד נשמה (דנ' ג, יא) .

אָבֶד ' (שם במשקל שורק) שחת , כליון *губель*

Untergang : ואחריתו עדי אָבֶד (במד' כד, כ וכו') .

ואלם ייתכן גם שדאז בינוני , וענינו עדי חיותו אָבֶד .

אָבֶדָה (מש' אבד) ' (הצירה קם בגמיה) דבר שנשחט

תעלם מבעליו *потерянная вещь etwas* : *Verloren*

מצא אָבֶדָה (ויקרא ה, כב) ; אָבֶדָה אחיך

(דבר' כב, ג) .

אָבֶדָה כתיב (שלי כו, כ) וקרי אָבֶדֶן המבאר בזה

אחריו .

אָבֶדֶן (מש' אבד) ' כליון ושחת (*губель Untergang*) :

עד אָבֶדֶן תאכל (איוב לא, יב) . ובא נדרף עם

קָדֶר (תהי' פה, יב) , שאול (שלי פו, יא) ; איוב כו, ו) , מות

(ישע' כה, כב) .

אַבְיָהֶל (אבי אור כרמיון אבינר) שפ"א (א) אשת רחבעם מלך יהודה (דה"ב יא, יח). — (ב) אשת אבישור (דה"ב ב, כב).

אַבְיָן (מש' אבה) ו' (א) מתאהב ואין, חסריכל, דל, רש *heymlich judaenisch, tomanisch*; Düftiger, Schmachtfender מאשפת ירים אַבְיָן (ש"א ב, ח); לא יחול אַבְיָן מקרב הארץ (דבר' פו, יא); אב אבני לַאבְיָנִים (איוב כב, סו); ואכלו אַבְיָנו עמך (שמות כג, יא); אַבְיָנִה אשביע לחם (תהלים קלב, סו). — (ב) מוחל לעזרה, דך נכלם, נדכה *besponomichny Gifflofer* ועקר ענינו עשוק ונרדף חנם, אובר בצדק, ולכן יבא מקביל אל השם צדיק: על מברם בכסף צדיק וַאֲבָיִן בעבור נעלים (עמ"ס ב, ו); ובדבר אַבְיָן משפט (ישע' לג, ו); לא תמה משפט אַבְיָנֶה בריבו (שמות כג, ו); נפשות אַבְיָנִים נקיים (יסי' ב, ד); ובענין זה יאמר דוד: כי עני וַאֲבָיִן אני (תהי' פו, א) והביא ירמיה יאמר על נפשו: כי הציל את נפש אַבְיָן (ירמ' כ, יג). ובהפלה: וַאֲבָיִן אדם (ישע' כב, יס) ענינו הנודעים בבני האדם לשבורי לב ורצוני משפט.

אַבְיָנָה (מש' אבה) נ' הַאֲבָה חשק, תאות נשים *platonisches Verlangen, Noxote, Stracht*; Leidenschaft, Eufit : ותפר הַאֲבָיָה (קה' יב, ה) ענינו: התאוה תפר בריתה עם בעליה ככלות כחו. השבעים והפשיטא והסורית והערבית תרגמוהו קפרס (קפריסין) והוא גרגרי פרי הצלף המעורר תאות מאכל ותמדת נשים; ולפי זה וְתָפַר הַאֲבָיָה ענינו: האביונה תמרוד באוכלה לזקוניו ולא תעורר בו כל תאוה. וכן נקרא פרי הצלף במשנה אביונות (מסורות ד, י).

אַבְיָתִיל (איש חיל) שפ"ו (א) אבי צוריאל הנשיא למשפחת בני מררי (במד' ג, לה). — (ב) אחד ממטה גד (דה"א ה, יד). — (ג) אבי אסתר המלכה ודוד מרדכי (אסתר ב, סו).

אַבְיָטֹב (אדון הטוב) שפ"ו אחד ממטה בנימין (דה"א ה, יא).

אַבְיָטֶל (אדון הטל) שפ"ג אחת מגנשי המלך דוד, אם שמשיהו בנו (ש"ב ג, ד).

אַבְיָתִים (אדון הים) שפ"ו ראה אַבְיָה 1 ג.

אַבְיָמָל שפ"ו אחד מבני יקמן בן עבר (ברא' י, כ); דה"א א, כב). והעקר בְּבִרְתָּ בָאָרו כמו אַבְיָמָלִי וענינו: ראש נשיא שבט ערב קָאֵלִי בארץ ערב התימנית.

אַבְיָמֶלֶךְ שם כבוד למלכי פלשתים, כמו מלך גדר בימי אברהם ויצחק (ברא' כ ב; ט, א), וכן

אביש מלך גת בימי דוד (ש"א כג, יא) נקרא אבימלך (תהי' לז, א) ובהוראתו מקביל השם הזה לכינוי אֶבְיָנִי למלך

כוש, פְּרִי-עֵד למלך פרס וחומרים. — (ב) שפ"ו בן גרעון

ואת הַאֲבָיָתִים (במד' יא, ה) כי שרשו במח ענינו שכוב והשותרע.

אַבְי (ס"ב ה, י) איוב לד, לו) המבארים פרשודו רצוני, שְׁאֵלָתִי, מן אבה, ואנחנו פתרנוה כפשוטו אדוני

wohlthätiger Herr ראה אב ר'.

אַבְי שפ"ג מקצר מן אַבְיָה 2 ב' (ע"ש).

אַבְיָאֵל (האל אבי) שפ"א (א) אבי קיש שאול ונר אבי אבנר (ש"א ס, א; יד, נא). וברה"א ת, לג, ופ,

למ נאמר: ונר הוליד את קיש, ולכן יש סוברים שאביאל היה אבי אביו של קיש, ולו היה בן ששמו נר שהוליד את קיש ואת נר. — (ב) הַעֲבָרָתִי, אחד מצבורי דוד (דה"א יא, לב), ובשרב כ, לא רשום שמו אבי עֲלֻפֹן הערבתי.

אַבְיָאָקָה (אבי אסף) שפ"ו אחד מבני קרח (שמות ו, כד) והוא אחד עם אַבְיָקָה (דה"א ו, ח).

אַבְיָב ו' (במשקל וָמִיר, תְּרִישׁ, קָצִיר, קָצִיר, אָסִיף) עת עלות תבואת השדה לקני שבלים *brass*

koloschev's Mehrenzeit : בחדש הַאֲבִיב (שמות יג, ד) והוא החדש ניסן וזמן תחלת קציר שעורים בארץ ישראל;

ועל שמו נקראו השבלים אביב, כמו שנקרא הבר קציר ופרי העץ קין: השערה אַבְיָב (שמות ס, לא) עלתה שבלים; אַבְיָב קלוי באש (ויקרא ב, יד).

אַבְיָיִל (אבי גיל) שפ"א (א) אשת נבל הכרמלי שגִּשְׁאֵת אחריו מותו לדוד (ש"א כה, ג) ושם ל"ב כתיב

אַבְיָל. — (ב) אחות דוד (דה"א ב, סו) מצד אמו, כי אביה היה נחיש (ש"ב יז, כח) ולא ישי.

אַבְיָדִין (אבי דין) שפ"ו נשיא לבני בנימן (במדבר א, יא).

אַבְיָדֶע (אבי דעה) שפ"ו בן מרח בן אברהם וקמורה (ברא' כד, ד).

1) אַבְיָה שפ"ו (א) בן בכר בן בנימן (דה"א ו, ח). — (ב) בן שני לשמואל הנביא (ש"א ת, ב). — (ג) מלך יהודה שמלך בירושלים שלש שנים אחר רחבעם אביו (דברי יב, סו) משנת 955 עד 957 לפני סדני; והוא גם אַבְיָה (יב, כ) גם אַבְיָם (ס"א יד, לא). — (ד) בן ירבעם בן נבט מלך ישראל הוא סת בחיי אביו בעדו ולד (ס"א יד, א, יז). — (ה) אחד מראשי בית אבות שהעמיד דוד במשמרות הכהנה (דה"א כד, י). — (ו) מן הכהנים הלויים שעלו עם דָּבִבֶל (נחמ' יב, ד).

2) אַבְיָה שפ"ג (א) אשת חצרון בן פרץ (דה"א כ, כד). — (ב) אם חזקיהו מלך יהודה (דה"ב כג, א) ובא שמה מקצר אַבְי (ס"ב יח, ב).

אַבְיָה ראה אַבְיָה 1 ג.

אַבְיָדָא (אבי דא) שפ"ו בן אדון הכהן (שמות כג, ג).

אַבְיָדָד (אבי ידוד, כרמיון עֲפִיזָד, אֲחִיזָד) שפ"ו בן בלע בן בנימן (דה"א ת, ג).

אָבִירֶם (אבי רם) ש"י א) בן אליאב, אחד מעדת קרח אשר הצו על משה ואהרן (במד' סג, א; תהל' ק, יז). — ב) בכור חיאל בית האלי, הוא מת ביסוד אביו את יריחו למרות את פי ה' ביד יהושע בן נון (ס"א סו, ד). **אָבִישֹׁן** ש"י שונמית (מער' שג"ס) סוכנת המלך דוד לזקניו (ס"א א, ג; ב, יז).

אָבִישֹׁנֶע (אדון הגדיבות, כענן אֶלִישֹׁנֶע) ש"י א) בן פניחס בן אלעזר הבקן (דח"א ת, ל). — ב) אחד מצאצאי בנימין (ת, ד).

אָבִישֹׁר (אב מחסה) ש"י בן אונם (דח"א ב, כח).

אָבִישִׁי (אדון מתנה) ש"י אחי יואב בן צרויה אחות דוד, והוא היה ראש שלשת הגבורים לדוד (ש"א כו, י; ש"ב כ, יח; ב, יח; ובא שמו גם אָבִישִׁי (שם י, י; דח"א ב, סז).

אָבִישָׁלֹם (שר שלום) ש"י בן דוד מאשתו מעכה ותותן רחבעם (ס"א סו, ב; דח"ב יא, כ), ובכל מקום זולת שני אלה נקרא אָבִישָׁלֹם (ש"ב ג, ג; תהל' ג, א ועוד). **אָבִיתָר** (אבי היתרון, מרומם על כל) ש"י בן אחימלך הבקן, האחור אשר נמלט מנב עיר הבהנים כאשר חלה בה הרב שאול (ש"א כב, כ) ושלמה גרש אותו אל עיר ענתות (ס"א ב, ט).

אָבֶה (מיסוד כך, אבי אבם, נבך, בוך, פח, הפך) נמצא רק בהתפעל התאבד וענינו השתרג ועלה למעלה כחלתלים סבוכים *сложиться, кружиться* *flüchten* *blinden* : וְיִתְאָבְדוּ נִפְתָּר עֵשָׂן (ישעי' ס, ח), המלות "נאות עשן" הם כתאר הפעל.

אָבֶל ש"ע (אחי נבל, נפל מיסוד בל, שענינם נמח לארץ) א) קדור ושהח ביוגו, דאב, ספוד והצטער על האובר בעניו *скорбѣть, печалиться* *trauern* : כי אָבֶל עליו עמו (ישעי' י, ח); ונפשו עליו תאָבֶל (איוב, כב). — ב) בהשאלה על הדוממים בהוראת לבוש שסמה והתקדר *помянуть, düster* *aussehen* : אָבֶלָה נבלה הארץ (ישעי' כד, ד), אָבֶלָה ארמה (יואל א, י); וְאָבֶלָה נאות הרעים (שם א, ב); עֲלֵי-זֹאת תאָבֶל הארץ (ירמ' ה, כח); אָבֶלָה עלי נִשְׁמָקָה (שם יב, יא) השִׁמָּה הזאת עומדת לפני באבלה. ויאמר בהעברה על הין אשר חדרל קושמח לב אנוש: אָבֶל תירוש (ישעי' כד, ו). — ג) אחי יבל (ע"ש) ספגו אָבֶל 2. העליל תאָבֶל יוצא א) קרא לבכי ולמספד *сдѣлать* *trauern* : ביום רדתו שאלה תאָבֶלָתִי (חזק לא, סו). — ב) הלבש קדרות ושממן *привести въ уныніе* *verfummern* : וְאָבֶלָתִי תל וחומה (איכה ב, ח).

התפעל התאָבֶל ש"ח א) ספוד והצטער על האובר, ביחס על-או אל- : וְיִתְאָבֶל עֲלֵי-בְנוֹ (ברא' לז, ד); התאָבֶל שמיאל אל-שמיאל (ש"א סו, ד); תאָבֶלָתִי וְיִתְאָבֶלָתִי (נחמ' א, ד);

שמיאל ישראל מפלגשו בשכם (שופ' ה, לא). — ג) בן אביתר הבקן (דח"א יח, סז) והוא גם תאָבֶלָתִי (ש"ח ח, ח).

אָבִירָב (איש נדיבות) איש גבעתי אשר אתו הגיעו את ארון ה' אחרי הצילוהו מידי פלשתים (ש"א א, ג; ש"ב ו, ג). — ב) בן ישי (ש"א סו, ח). — ג) בן המלך שאול (למ' ב).

אָבִירָעָם (אבי נעם) ש"י אבי ברק (שופ' ד, י; ח, א—יב). **אָבִירָר** (אבי אור) ש"י דוד שאול ושר צבאו (ש"א יח, ג) ודפו קצצר אָבִירָר.

אָבִירָסָה ראה אָבִירָסָה.

אָבִירָעֹר (אבי עזר) ש"י א) בן גלעד משבט המנשי (יהושע ח, ב) והיחס אָבִירָעֹרִי (שופ' ו, יא). בתורה בא שמו מקצר אָבִירָעֹר והיחס אָבִירָעֹרִי (במד' כו, ל). ואולי הוסב שמו כן בגלל איהו נספה לא מובה או מסבת סתו, כמו אֶרְכָּבֹד (ש"א ד, כא). — ב) אחד הגבורים לדוד מעיר ענתות (ש"ב כו, ג). — ג) בן המלכת משבט מנשי (דח"א ו, יח).

אָבִירָעֹלָבֹן (איש יבשת) ש"י ערבתי, אחד הגבורים לדוד (ש"ב כו, לא); ובדח"א יא, לב בא שמו אָבִירָעֹלָבֹן.

אָבִיר (מש' אבר) י' אסין כח, רב אונים, אדיר *сильный* *stärklicher* כנוי לאלהים : אָבִיר יעקב (ברא' סג, כד); האדון יי צבאות אָבִיר ישראל (ישעי' א, כד).

אָבִיר (משקל גוש מן אָבִיר) י' א) רב כח, עצום, תקף *сильный* *stärklicher* : ויסירו אָבִיר לא ביד (איוב, כ); ומשך אָבִירִים בכחו (כז, כב); ואוריד פאָבִיר וישבים (ישעי' י, יג) כתיב, וקרי פָּבִיר. ובכנוי למשלים ורחני עם : סלה כל אָבִירִי (איכה א, סו); לחם אָבִירִים (תהל' עה, כח) לחם שרים, רומם על המן; ויבא גם על שרי המקנה הממונים על הרועים הצעירים : אָבִיר הרעים אשר לשאול (ש"א כח, ח). אָבִירִי לב (תהל' עו, ו)

עניו כבירי כח לב; ובא גם בהוראת קשי לב כענין חזקי לב (חזק ב, ד) *сильные* *stärklicher* : אָבִירִי לב והחזקים מצדקה (ישעי' סו, יב). — ב) במליצה יבא לכנוי לבהכות כבירי כח, כמו הסוס *сильные кони* *stärkliche Pferde* מדרות ודרות אָבִירִיו (שופ' ה, כב); מצהלות אָבִירִיו (ירמ' ח, סו); שעומות פרסות אָבִירִיו (סו, ג); ולרוב תבנה בו הלשון את השור העז ורב כח : פֶּשֶׁר אָבִירִים (הל' ג, י); ובלעגי שפה יאמר הנביא על השור אָפִים

אלה מצרים : מדוע נסחף אָבִירִיקָה לא עמד כי יי הדפו (ישעי' סו, סו), והוא רק רבוי הכבוד, כי על כן באו עליו הפעלים ביהוד. ובדמיון המליצה יבא שם זה גם על גורים עריצי גוים : סבבני פרים רבים אָבִירִי בשן תרני (תהל' כב, יג); עדת אָבִירִים (סו, לא); ופרים עם אָבִירִים (ישעי' ד, ו) כנוי לעריצי אדום.

דבר ולחזק אמתותו : ויאמר אלהים אָבֶל שְׂרָה אִשְׁתְּךָ יִלְדָת לְךָ בֵּן (ברא' יו, יט) ; אָבֶל אֲשֻׁמִּים אֲנַחְנוּ (שם סב, כה) ; אָבֶל אִשָּׁה אֲלֵמָה אֲנִי (ש"ב יד, ה) ; ויאמר גִּיהוֹי אָבֶל בֶּן אִין לֵה (פ"ב ד, די) — (ב) בַּסְפָּרִי הַקֹּדֶשׁ הָאֲדֻרִּים יִשְׁמַשׁ לְמֹלֶת הַקִּשּׁוֹר אָבֶן, אֵלֶם ođnako, ho aber, jeboch ; הַבָּאָה לְהַגְבִּיל אֶת הַקֹּדֶם לוֹ בַּמָּאֵר : עֹלֶךְ קֶצֶף מַלְפָּנִי ה' : אָבֶל דְּבָרִים טוֹבִים נִמְצְאוּ עִמָּךְ (דח"ב יט, ג), וְכֵן דִּנְיָאֵל י' וְעוֹרָאֵי י' ; וְהִרְגַּל בְּשִׁמְשׁוֹ זֶה בִּלְשׁוֹן רַבָּנָן . אָבֶל רָאָה אֹבֶל .

*אבן הוראת יסודו עצום, התקשה התחזק ; וכן הורא : אחיו אָבֶן על חֶפֶץ עֵינִי וּמִחֲשָׁבָה ; וּמִמֶּנּוּ אָבֶן (בכנוי אָבֶנוּ, רבוי אָבָנִים, סמ' אָבָנִי). (א) עֵצִים מִמֶּיִן הַצּוּרִים וְהַסְלָעִים : וְיִקַּח אָבֶן גְּדוֹלָה (יהושע כד, טו) ; לְבֹי יִצְחָק כִּמּוֹ אָבֶן (איוב סא, טו) ; דָּאָבֶן דָּקָם (חבקק ב, יט) ; וּבִהַשְׁאֵלָה : לֵב דָּאָבֶן (יחז' יא, יט) בִּלְתִּי מְרִגִּישׁ ; וְכֵן יֹאמַר עַל הָאָדָם הַגֵּדֵחַ מִפְּחַד : וְהָאֵל הִיא לְאָבֶן (ש"א כה, לו). וְכֵן גַּם כְּתָרִי לְשֵׁם הַגִּמְטָר : מִצְבַּת אָבֶן (ברא' לח, די) , לְחֹת אָבֶן (שמות לא, יח) , גֵּל אָבָנִים (יהושע ו, כו) , מִזְבֵּחַ אָבָנִים (שמות כ, כה) , מִרְצָפָה אָבָנִים (פ"ב סו, יו). וְכֵן יֵאמֶר סִמּוֹן לְשֵׁם הַמִּגְבִּיל : אָבֶן קִיר (ש"ב ה, יא) אבן בֵּינִי מְרִיבֵי מְרִיבֵי אֲבָנִים : אָבֶן ; строенные камни Mauersteine ; אָבֶן בֵּינִי ; строенные камни behauene Steine ; אָבֶן פְּנֵה (איוב לח, ו) אבן הַיִּסּוֹד לְפָנֵת הַבֵּינִי ; праеугольный камень Eckstein ; וְנִקְרָאָה גַם אָבֶן הָרֵאשִׁי (זכרי' ד, ו) עֵינֵינוּ כִּמּוֹ רֹאשׁ פְּנֵה, הָאֲבֶן שֶׁמִּתְחִילִין בָּהּ יִסּוֹד הַבֵּינִי ; זֶה גַם עֵינֵי הַמִּלִּיצָה עַל יוֹסֵף : אָבֶן יִשְׂרָאֵל (ברא' סט, כד) רִל צוּר בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲבִיו וּמִשְׁגָּבוֹ לַעֲדוּת בְּצִדֵּה . אָבֶן מַעֲבָרָה (זכרי' יב, ג) אבן הַתְּנוּפָה שֶׁהַבְּחוּרִים יִנְסוּ בָּהּ אֶת כַּחַם , כִּמְנַת בְּנֵי הַקֶּדֶם לְפִי עֲדוּת הַסּוֹפֵר הַקֶּדֶם הַיִּזְכָּרִים . אָבֶן גֵּר (ישעי' כו, ט) אבני סִיד הַמִּתְפֹּרֵרִים וּמִתְפֹּרְצִים ; камни известковые Kalksteine . שֵׁם אָבֶן אֶלֶּיֶם (חגי' ב, טו) הִתַּל בֵּינִי חוּמָה . אָבֶן יָד (בסד' לח, יו) אבן הָרֵאשִׁי לְקַחַת בִּיד לְרִנּוֹם . אָבֶן קֶלֶעַ (זכרי' פ, טו) אבנים שְׁנוֹתָנִים הַקְּלָעִים אֶל תּוֹךְ כֶּף הַקֶּלֶעַ пращные ; אבנים שְׁנוֹתָנִים אֶל תּוֹךְ כֶּף הַקֶּלֶעַ ; камни Schiefersteine . וְכֵן הָאֲבָנִים שִׁישְׁמֶשׁ בּוֹ הָאָדָם לְעִדֵּי וּלְתַפְאֵרַת : אָבֶן חֵן (משלי יו, ח) נֹתַת חֵן וּכְבוֹד לְבַעֲלֵיהּ ; וְהַמְבָּאִים אֲבֶן קֶסֶמִּים אוֹ אֲבֶן שְׂוֹאֵבַת יוֹצֵרִים עֵמֶל עַל חֵן . אָבֶן חֶפֶץ (ישעי' נד, יב) שֶׁהִבֵּל חֶפְצִים בָּהֶן . אָבֶן גֵּר (זכרי' פ, טו) אבנים הַמִּתְנוֹסְסוֹת בְּגוֹר . וְהַמִּלִּיצָה תִּכְנֶנָּה אֲבָנִים נֹצֵצוֹת כְּאֵלֶּה : אָבֶן אֵשׁ (יחז' כה, די) עֵי' בְּנִקְתָּ, אָבֶן . וּבִלְלֵל נִקְרָא אֲבִי רִחֵן

וּבְהַסֵּק : הַמֶּלֶךְ יִתְאָבֶל (יחז' כו, ו) , וְיִתְאָבֶל (שמות לג, ד) ; וְהַבִּינּוֹנִי : כִּי מִתְאָבֶל עַל־מַעַל הַגּוֹלָה (עזרא י, ו) , כֹּל הַמִּתְאָבֶלִים עָלֶיהָ (ישעי' ס, י). — (ב) הַתְּחַפֵּשׁ כִּי־שָׁב בְּאֲבָלוֹ רַק לְמִרְאָה עֵינָיו : הַתְּאָבֶלִיָּנָא . . . וְהָיִיתָ כְּאִשָּׁה זֶה יָמִים רַבִּים מִתְאָבֶלֶת עַל־מַת (ש"ב יד, ב) . וְעֵי' מַעֲרִי לִשׁוֹן עֲבֵר § 77 ח .

1) אָבֶל ח' (מש' אָבֶל א, סמ' אָבֶל, אָבֶל־) מִתְאָבֶן וּמִתְאָבֶל : skopbyjia trauernd כי אֲרִיר אֶל בְּנֵי אָבֶל שְׂאֵלָה (ברא' לג, לה) , בְּאָבֶל־אֵם (תהי' לה, די) כִּמְתְּאָבֶל עַל מוֹת אִמִּי ; לְאָבֶל־צִיּוֹן (ישעי' סג, ג) לְמִתְאָבֶלִים עַל צִיּוֹן ; וְכֵן : וְאִשְׁלֵם נְדוּמִים לוֹ וְלְאָבֶל־יוֹ (שם נג, יח) לְמִתְאָבֶלִים עָלֶיהָ ; וְכֵן גַּם בְּהוֹרָא שׁוֹמֵם וְקוֹדֵר : прашный lange, düfter ; וְהָמֵן נִדְחָה אֶל בֵּיתוֹ אָבֶל (אסתר ג, יב) ; וּבְהַעֲבֵרָה עַל הַדּוֹמָם הַקָּרֵב וְשׁוֹמֵם : דְּרִכִּי צִיּוֹן אָבֶלֶת (איכה א, ד) .

2) אָבֶל ג' (מש' אָבֶל ג אחי בול, יבל) כְּכֹר שִׁכְלוֹ מִשְׁקָה וְרוּחַ מֵיִם : водопойный утѣ wassertrich ; אָבֶל הַגְּדוֹלָה (ש"א ג, יח) הַתְּרִגּוֹם וְהַשְּׁבָעִים וְרִשְׁיִי בְּאֲרוּחֵי אֲבֶן הַגְּדוֹלָה, וְנִסְמְכוֹ עַל הָאֲמֹר עִם פֶּסוֹק יֵד וְסוֹ . וְכֵן שֵׁם זֶה בְּחוֹבֶרֶת שְׁמוֹת פְּרִשִּׁים לְמִקְוֹת שְׁנוֹת : א) אָבֶל (ש"ב כ, די) הַקֶּרָא בְּמִלּוֹאֹ אָבֶל בֵּית מַעֲבָה עִיר בְּצִפּוֹן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּנִחַל נִפְתָּלִי מִמַּעַרְב לְעִיר דָּן (מ"א ס, כ ; מ"ב סו, כה) ; וְכֵן גַּם בְּאָבֶל־בֵּית הַמַּעֲבָה (ש"ב כ, טו) ; וּבְדִרְזָב מו, כ כֵּן שֵׁם אָבֶל מֵיִם. — (ב) אָבֶל הַשִּׁפְסִים מִקּוֹם בְּעֵבֶר הַיָּרְדֵּן בְּעִרְבוֹת מֵאֵב (בסד' לג, כה) וְכֵן שֵׁם גַּם לְשִׁפְסִים (מִיכָה ג, ח). — (ג) אָבֶל פְּרָמִים אֶחָד הַכַּפְרִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן (שופ' יא, לג) לְפִי אִיזְבִּיּוֹם כְּשִׁישָׁה מִלִּין מַעֲרֵי רֵבֶת בְּגִינְעִמּוֹן , וּבִימֵי הַסּוֹפֵר הַזֶּה הָיָה מִקּוֹם כְּרָמִים רַבִּים . — (ד) אָבֶל מְחֹלָה עִיר בְּנִחַלֹת יִשְׁשֹׁכָר (שופ' ו, כב ; מ"א ד, יב) הָיָה עִיר מְלֹדֶת אֱלִישֶׁע הַגִּבִּיָּא (מ"א יט, טו) . — (ה) אָבֶל מְצָרִים עִיר מִמַּעַר לִירְדֵּן אֶצֶל גִּזְרֵן הָאָשָׁד וְשֵׁם לְזִכְרוֹן הָאֲבֶל אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם לְיַעֲקֹב כְּאִשֶּׁר הוֹבֵא מִמְצָרִים (ברא' ג, יא)

אָבֶל ו' בְּכִי וּמִסַּפֵּד : плачь, сътованіе Klage ; וְהִיא לְאָבֶל כְּנוּרִי (איוב לג, לא) , שֵׁם שֶׁשׁוֹן תַּתֵּן אָבֶל (ישעי' סג, ג) ; וּבְפֶרֶס עַל הַמֶּת : אָבֶל יָחִיד (ירמ' ג, כו) מִסַּפֵּד גְּדוֹל כַּעַל בֶּן יָחִיד ; יִמִּי בְּכִי אָבֶל מִשָּׁה (דבר' לח, ח) ; וְשִׁלְמוֹ יִמִּי אָבֶלֶךְ (ישעי' ס, כ). בֵּית הָאָבֶל (קהל' ג, ב) בֵּית מִסַּפֵּד עַל מֵת . וְכֵן גַּם עַל מַהְגֵּי הָאֲבֶל הַגְּהוּגִים בְּעַם עַל מֵת : וְעֵשׂ לְאֲבִיו אָבֶל (ברא' ג, ו) , אָבֶל לֹא־תַעֲשֶׂה (יחז' כה, יח) , בְּגִידֵי אָבֶל (ש"ב יד, ב) הַבְּגָדִים הַגְּהוּגִים בְּעַם לְאִישׁ בְּאֲבָלוֹ . וְכֵן בְּמִלִּיצָה : אָבֶל כְּבִנּוֹת יַעֲנָה (מִיכָה א, ח) קָל בְּכִי תִמְחָרִים בְּקוֹל הַעוֹף הַזֶּה מִשְׁבַּע .

אָבֶל א) תְּהִי' אֲמֵן , כֵּן , באמת : тожѡ, дѣйстви- ; וְכֵן תֵּלֵּהוּ מִרְאֵשׁ הַדְּבוּר לְקִים

השם הזה לדעת האחרונים מל' נפמית הוא, כי אין לבוא עד מקורו בל' בני שם.

אֲבִינָר שם ראה אֲבִינָר.

אָבֶם פ"י הָאָבֶם והבאם בהמה או עוף להשמינו, הלעם ותסם *откармливать, питать füttern, mästen*

במקרא בא רק הבינוני פעול: שור אָבֶם (כשלי סו, י), בְּרָבִים אָבִיסִים (מ"א ה, ג). וצאצאיו, אָבֶם, כָּאָבֶם. **אֲבִעָבָה** ג' שחין צבה ונפוח גובע ריד זובו *вздуваться*, *вздуваться* *phautblase, Blatter*

אֲבִעָבָה (שמות ט, ט). כפול מש' בָּעָה אחי פוע, גָּבַע.

אֲבִין ש"ם עיר בנחלת יששכר (יהושע יב, ב).

אֲבִצֵן ש"ם השופט העשירי לישראל מבית לחם (שופ' יב, ח), ושבע שנים שפט (שם ט).

אָבֶק (אחי אבד, תבק) נמצא רק בנפעל נֶאָבֶק פ"ח תבוק איש את רעודו להרעו ולרפילו *бороться*

kämpfen, ringen: וְאָבֶק אִישׁ עָפֹ (ברא' לב, כה), שם הפעל: בְּהָאָבֶק עָפֹ (כו), ובל' רבנו: ראבִיק בעבודה זרה (ע"ז יז); ומה בלשון הדיש: אֶלְדִּי בֶּקֶ אֲבֶק פְּחוּבֶע לְנֶמֶל אָבֶק (יצר לשבת ד' אדר מס).

אָבֶק י' עפר דק ויבש הנדף מפני רוח *Staub* *пыль*: אָבֶק ועפר (דבר' סו, כד); אָבֶק רגליו (נחם א, ג); ופרתם בָּאָבֶק ועלה (ישעי' תכד) יהיה לאבק נדף ולא יגמול

פרי; והיה בָּאָבֶק דק המן זריח (שם כה, ה) יתפרדו ויפוצו אל כל רוח; משפעת סוסיו יכסך אָבֶקם (ח' טו, י).

אֲבִקָה ג' פיה סמים כתושם לאבק דק *порошок* *Gewürzpulver*: אֲבִקָה רוכל (שח"ש ג, ו).

אֲבִיר עקר ענינו עלה וגבור *erfräht werden* כנראה מצאצאיו אֲבִיר, אֲבִיר, ובל' רבנו: שְׁאֲבִיר עצמו (סנהדרין סז); חֹק והקשה לבו, בעברית

ממנו השמות אֲבִיר, אֲבִירָה, ומאלה הפעיל הָאֲבִיר העלה אֲבִיר *возлетать sich empor[schwingen]*: המבינתך יֲאֲבִיר

גִּץ (איוב לב, ט) מקביל לבא אחריו: יִפְרֹשׁ בְּגָפוֹ.

אֲבִיר י' עצם הכנף ומניפו *Schwinge* *маховое перо* ובזה נבדל הוא מן השם כנף, כאמור: גָּדוֹל הכנפים ארך הָאֲבִיר (ח' יג, ג). מי יתן לי אֲבִיר כיונה

(תהי' גה, ו); יעלו אֲבִיר כנשרים (ישעי' מ, לא) יפרשו קפצות כנפיהם.

אֲבִירָה ג' ענינו אחד עם אבר הקודם לזה: ישארו על־אֲבִירָתוֹ (דבר' לב, יא) אברת הגשר; ועל היונה: וְאֲבִירָתִיךָ בִּירְקֶךָ תִּרְוֶן (תהי' סו, יד); ובמליצה על מחסה אלהים: בְּאֲבִירָתוֹ יִסָּךְ לִךְ (שם צא, ד), וכן לכנף

עוף כנף: אֲמִי־אֲבִירָה חסידה ונצה (איוב לב, יג).

אֲבִירָה שם"י אבי כל עובדי אל אמת לבני עבר (ברא' יח, יט), ראש אבות לעם ישראל (ישעי' נא, ב)

המלאים את תור משבצתם: אֲבִי מְלָאִים (שמות כה, ו) ומשבצת האבנים: מְלָאֵת אָבֶן (שם כה, ו) משבצת אבני

הזכרן באפור הכהן הגדול; ועל זה ירמח באמרו: אֲבִי קִישׁ (איכה ד, א). אָבֶן אֶפֶל (איוב כה, ג) אבן המטנה

במאפל מערות צורים. עם אֲבִי השדה בריחך (ת כג) שלא תגוף בהן תלך. — (ב) הדברים הקשים שכבר אבן

ותבנית אבן להם, כמו המשקלות *Gewicht* *веса* אָבֶן שלמה (דבר' כה, ט) משקל נאמנה; לא יהיה לך בביתך

אָבֶן וְאָבֶן גדולה וקטנה (דבר' כה, ג) הגדולה לקגן והקטנה למסבר; ותקרא אֲבִי כִים (שלי סו, יא) מדידותן צדודות

בכים והסודרים; וכן: בָּאָבֶן הַמֶּלֶךְ (ש"ב יד, כו) משקל אשר יסד המלך למדינתו. — ובא ג) גם על המשקלת אשר

ישמשו בה הבונים לישר בנין החומה: הָאָבֶן הַגְּדוֹל (דבר' יד, י), אָבֶן הַעֲסֶרֶת (שם ה, ח) ומענין זה במליצה:

תמה עליה כן תודו וְאֲבִי בוד (ישעי' לה, יא) משקלת לכתון את הבנין למען שיטו לתודו ובו. אֲבִי כָרֶד

(ישעי' יא) *gründliche Kasse* *Haufelsteine* רבני קרח המצקים כאבנים, והם שנקראו בראש פסוק זה אבנים גדולות מן השמים, ובס' יחזקאל: אֲבִי אֶלְנִיִּשׁ

(ח' יג, יא), וראה אֶלְנִיִּשׁ, גָּבֶשׁ. — (ד) בחוברת שמות הפרשים למקומות (1) אָבֶן הָאָל (ש"א כ, יט) בין רמה

תב בנחלת בנימין. — (2) אָבֶן פֶּזֶן בן ראובן (יהושע סו, י); י, ו) על גבול יהודה ובנימין. — (3) אָבֶן הַחֹלֶת (מ"א א, ט) מקדם לירושלים אצל עין רגל. (ראה חֹלֶת). —

(4) אָבֶן הָעֶזֶר (ש"ד א, א) אשר הציב שמואל הגביא בין מִצְפָּה ובין שֵׁן לזכרון עזרת ה' לעמו מיד פלשתים

(שם ו, יב).

אָבֶן ארם' (בידיעה אֲבִנָּא) ג' כמו בעברית (דניאל ב, לו וסה). אָבֶן גָּלָל (שורא ה, ח) שם הקבוץ לאבני בנין

כבדות שגוללים ומסיעים אותם ממקומם.

אָבֶן בא רק בווזג אֲבִינָם א) כלי המלאכה ליוצר תרש, עשוי משני חצאים משלבים מעליון בתחתון

форма *formengefüge* לפי עדות ר' יונה אבן גנאה בשרשיו: וארד בית היוצר והצור עשה מלאכה על הָאֲבִינָם (ירמי' יח, ג). — (ב) שתי אבנים חלקות שנותנים

תחת היולדת, כנהוג, לפי עדות הח' פֶּלֶס, לרבים מבני שם עד היום הוא *два каменных плита* *zwei*

Steinplatten: וראיתן על־הָאֲבִינָם אם בן הוא והמתן אתו ואם בת היא והיה (שמות א, טו). הרד"ק ואבן גנאה

ה"ש פירשן פרשוהו מן בנה: אברי הלדה, והאנקלוס תרגם מִתְבָּרָא מְשֻׁבֵּר ליוולדת; וראה מוטה יא:.

אֲבִינָה כתיב (ס"ב יג, יב) ראה אֲבִינָה.

אֲבִינָם י' אזור לאות הכבוד והמשרה לכהנים: וְהַגִּבֹּרֶת אֲתָם אֲבִינָם (שמות כה, ט); רבויו אֲבִינָמִים (שם כה, ט); ולמד אשר על בית המלך: וְאֲבִינָם אֲחִיזֶכְיָהוּ (ישעי' כב, כא).